

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Blanca Narbaiza Erdabide

*Bergara,
Gipuzkoa
(1956)*

Aurkibidea

Biografia

Zubieta kalean jaioa. Ama Usurbilgoa zuen, gaztetan Bergarara joandakoa bizitzera familiarekin; erizaina zen ikasketaz, baina ezkontzean utzi egin zuen. Aita Bergarakoa zen, eta Lasagabaster ehun lantegian egiten zuen lana. Lau neska eta mutil bat ziren; Blanca laugarrena. Mariaren Lagundian ikasi zuen eta, Arantzazu ahizparen pausoak jarraituz, gazterik hasi zen Aranzadi ikastolan lanean. Ondoren Magisteritza egingo zuen. Ikastolako kontuak jasotzeko elkarriketatu dugu, [Arantzazu](#) ahizparekin batera. [Rosa](#) ahizpa ere ikastolan ibili zen lanean.

Zintak

BER-351

- **Proiektua:** Euskararen historia soziala Bergaran
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2021-03-03
- **Iraupena:** 106 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Euskarazko alfabetatze ikastaroak irakasleentzat

- **Erref:** BER-351/015
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:25:40. **Bukatu:** 00:27:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Irakasleak formatzeko ikastaro guztietara joaten ziren Arantzazu eta gainerako ikastolako irakasleak. Aste Santu batzuetan, Loiolara joan ziren euskarazko ikastaro batera. Iruñean ere egin dituzte ikastaroak, beti oporretan. Kantu eta dantzen bidez ikasten zuten.

2. Nemesio Etxaniz idazlea, familiako laguna

- **Erref:** BER-351/018
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:29:11. **Bukatu:** 00:32:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Umeak zirenean, etxera askotan Nemesio Etxaniz joaten zitzaien bisitan eta kantuan eta olerkitan aritzen ziren. Nemesio Etxaniz nor zen eta familiako laguna nola bihurtu zen kontatzen du Blankak. Kanta batzuk ekartzen dituzte gogora.</p>

Transkripzioa

- Umetako kantuzaletasuna eta antzerki eta...

- Blanca: Bai eta, gaiñera, gauza bat ahaztu jatzu, Aran, esatia, bueno, ba, bai tia Maritxu. Eta gero guk euki giñuan sekulako suertia: gure etxian askotan bisittan etortzen zan Don Nemesio Etxaniz, Pentsau, haura, jo! Orduan, haura zetorrenian, hango kantua, hango olerkixa berakin, bueno. Noizian behin zetorren, itxuria, ba, gure tien eta, bueno, ba, oso laguna, gerra denboretakua, enfin, kontu harek. Orduan, haura ere euki giñuan errefortzu bezela eta erreferente.

- Esprikaizu zein zan Nemesio Etxaniz.

- B.: Bueno, ba, guretako... aber, orduan, karo, gu umiak giñan, ta “Don Nemesio dator. Ba, ze ondo!”. Haura etortzen zan, kontuak esan, ji-ji, ja-ja...

- Arantzazu: Gero pianua geunkan etxian.

- B.: Pianua jotzen zoskun. Eta bueno. Eta gerora, gerora, juan giñan gero ya poliki-poliki ikasten zein zan Don Nemesio. Ostras! Guretako izan zan sekulako zera, ez? “Aiba! Zelako suertia euki dogun guk gizon hau, gizon jakintsu hau, ezautziakin eta etxian eukitziakin”.

- Nungua zan?

- B.: Azkoittikua?

- A.: Azkoitti...

- B.: Azkoittikua. Eta gero, klaro, hasten za bere obria ikusten eta gero zenbat kantu... ba, guk kantatzen giñutzenak eta “aiba! hau Don Nemesiona” ta, ba kontxo! Ba, gure zatitxo bat balitz bezela, ezta?

- Klaro, don Nemesio, bera abadia, oso euskaltzalia eta oso musika zalia eta kantu zalia, ez?

- B.: Kantu zalia, bai.

- Itzuli eitten zitttuan, ez, kantu asko euskerara be bai eta...

- A.: Eta asmau!

- B.: Eta asmau! Eta, karo, haura egon zan itxuria Bergaran, Bergaran desterrauta edo, kastigauta, zigortuta egon zan Bergaran, orduan, ba, ez dakit gerra ostian-edo izango zan. Eta gure tio batzuk zeuken Zubittan, ba, dendia eta, orduan, denda haretan, gure tia Maritxuk itten zeban lan eta Don Nemesio eta beste batzuk joaten zian tertulixara hara. Eta, ba, harrezkero, bueno, gero ya haura dana, dendia, tio eta tia harek hil zien, no se qué, baiña segidu zeban Don Nemesiok kontaktuan ba gure familixiakin. Eta pues... hoixe.

- Orduan, haren kantuak-eta, familixatik jasotakuak be bai eta...

- B.: Bai, bai, sekulako...

- A.: "Astigarragako Tomasak, harek eman dizkigu azak, ai gure Tomasak...", ya ez naiz akordatzeko.
- B.: Eta ez dakit zer ta Txilibistro kontuak eta esto, eta... Eta "gora euskara...", zela da?
"... gora, gora, gora gure euskara...". Eta, bueno, ba, harekin ibiltzen giñan kantuan, gauza normalena izango balitz bezela.

3. "Han urrun etxe poxpola" kantua

- **Erref:** BER-351/020
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:33:14. **Bukatu:** 00:35:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

"Han urrun etxe poxpola" abestiaren zati bat kantatzen dute bien arten. Etxean ikasi zuten eta gero beraiek ikastolan ere irakatsi diete haur txikiei.

4. Bergarako ikastolako lehenengo irakasleetako bat II

- **Erref:** BER-351/021
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:35:18. **Bukatu:** 00:38:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Blancak, Bergara Aranzadi ikastolan nola hasi zen kontatzen du. Batxilergoa bukatu gabe, 17 urte zituela, Ikastolatik deitu zioten bertan lan egin nahi zuen galdezka. Hiru urteko gelan hasi zen lanean. 41 ume zituen gelan. Magisteritzako ikasketarik ez zuenez, euskarazko alfabetatze ikastaroak egin zituen eta haurtzaindegiko-laguntzaile ikastaroa egin zuen Azpeitian eta azkenik magisteritza Eskoriatzan. 46 urte egon da Bergarako ikastolan lanean

5. Euskara ziurtagiriak 1975 inguruan I

- **Erref:** BER-351/022
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:38:39. **Bukatu:** 00:41:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Poliki-poliki, irakasle guztiak euskarako ziurtagiriak ateratzen joan ziren. Ziurtagiri eta ikastaro ezberdinei buruz hitz egiten dute: D maila, B maila... Euskara irakasleak: Xabier Kintana, Xabier Mendiguren, Patxi Altuna, Jose Ramon Etxebarria...

6. Ikastola denon proiektua zen

- **Erref:** BER-351/023
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:41:22. **Bukatu:** 00:42:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastola, denon artean atera beharreko ekimena zela argi zeukaten. Denak oso inplikatuak zeuden: irakasleak, gurasoak, ikastolako zuzendaria...

7. Euskara ziurtagiriak eta ikastaroak

- **Erref:** BER-351/024
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:42:09. **Bukatu:** 00:44:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

<p>B mailako euskara ziurtagiria ateratzeko, urtebetez ikastaroetara joan ziren. Irakasleak: Ibon Sarasola, Alfonso Irigoien, Jerardo Elortza, Txilardegi... Formakuntza oso garrantzitsua zen Ikastolan. Bartzelonara joan ziren Rosa Sensat i Vilaren ikastaroetara.</p>

8. Ikastolako haurtzaindegian sartzeko zerrendak

- **Erref:** BER-351/025
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:44:38. **Bukatu:** 00:46:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolak 1975an ofizialki legezkoak bihurtu ziren, Ikastolan lanean hasi zirenean zeuden gorabeherak kontatzen dituzte.

9. Hezkuntzako ikuskatzailea ikastolan

- **Erref:** BER-351/026
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:46:42. **Bukatu:** 00:49:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Behin Bergarako ikastolara hezkuntza-ikuskatzailea joan zenekoa kontatzen du Arantzazuk. Ikuskatzailea joaten zenean, aldaketa batzuk egiten ziren ikastolan.

10. Kopiagailu baten desagerpena eta irakasleak kuartelean

- **Erref:** BER-351/028
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:51:50. **Bukatu:** 00:54:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Behin ikastolako kopiagailua desagertu zen eta egun batzuetara Elosun agertu zen. Zuzendaria eta irakasle batzuk kuartelera eraman zituzten, zerbait prestatzen ari ote ziren argitzeko. Garai zailak ziren.

11. Bergarako ikastola Triple A-aren mehatxupear

- **Erref:** BER-351/029
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:54:52. **Bukatu:** 00:56:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Begarako ikastolako irakasleak Triple A (Alianza Apostolica Anticomunista) eskuindar taldearen mehatxupear egon ziren. Beldurrez egon ziren eta guraso batzuek etxera laguntzen zieten.

12. Francoren heriotza ospatzen

- **Erref:** BER-351/031
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:57:45. **Bukatu:** 01:00:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Francoren heriotzaz nola jakin zuten gogoratzen zuten. Dotore jantzi eta nahiz eta dolu-eguna izan, ikastolara joan ziren eta han, xanpainarekin ospatu zuten. Beldurrez, baina pozez.

13. "Tximist" Everesteko euskal espedizioa

- **Erref:** BER-351/033
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:02:26. **Bukatu:** 01:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

- [Politika » Euskara eta politika](#)

Laburpena:

"Tximist" Everestera joan zen lehenengo euskal espedizioaz hitz egiten dute. Beraien lagun bat espedizioan joan zen. Ikastolan ere ospatu zuten.

14. Bergarako ikastolako tabernak

- **Erref:** BER-351/035
- **Iraupena:** 0:05:18. **Hasi:** 01:06:31. **Bukatu:** 01:11:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika » Euskara eta politika](#)
- [Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak](#)

Laburpena:

Begarako ikastolak, taberna ezberdinak izan zituen herrian zehar. 1976an, ikastolarentzat dirua biltzeko ekimen garrantzitsuenetarikoa izan zen. Tabernak martxan nola ipini ziren kontatzen du Blancak. Jendea oso prest agertu zen eta talde bat sortu zuten. Tabernen kokapena. Tabernan txandak egiten ziren. Plintxoak saltzen ziren.

15. Bergarako ikastolako jaialdiak

- **Erref:** BER-351/036
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 01:11:49. **Bukatu:** 01:15:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika » Euskara eta politika](#)

Laburpena:

Ikastolarako diru-bilketak: zozketak, txosnak, jaialdiak, tabernak... Kontzertu handiak egiten zituzten. Slepý Labeef-ek kontzertua eman zuen eta bizkartzainak eskatu zituen. Arantzazu eta Blancaren senarrek egin zuten lan hori. Jaialdien aurretik, herriz-herri ibiltzen ziren kartelak ipintzen.

16. Bergarako ikastola: Haurren eguna

- **Erref:** BER-351/037
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 01:15:30. **Bukatu:** 01:19:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika » Euskara eta politika](#)
- [Aisia » Kultura » Dantza](#)

Laburpena:

Begarako ikastolako Haurren Eguna, dantza eskola eta ikastolaren arteko elkarlanetik sortu zen. Nola sortu zen kontatzen dute. Fernando Lasa zen guztiaren arduraduna. Beste herrietatik Bergara dantzara joaten ziren haurrek, herriko etxeetan bazkaltzen zuten.

17. Moises Azpiazu dantza irakaslea

- **Erref:** BER-351/038
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:19:21. **Bukatu:** 01:20:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Moises Azpiazu haur eta helduen euskal dantzen irakaslea izan zen. Beste irakasle batzuk ere aipatzen dituzte.

18. Santa Eskea Bergarako ikastolatik

- **Erref:** BER-351/039
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 01:20:14. **Bukatu:** 01:22:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolakoak hasi ziren Santa Eskean eta inauterietan ateratzen. Ondoren, herriko beste elkarteetara zabaldu zen.

19. Telesforo Monzon bisitatzera

- **Erref:** BER-351/040
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 01:22:20. **Bukatu:** 01:25:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Bergara "Promocion Cultural"-arekin harremanak izan zituen Bergarako ikastolak. Eskolaz kanpoko tailerrak antolatzen hasi zirela kontatzen du Blancak. Telesforo Monzonengana joan ziren behin.

20. Txomin Amasorrain Bergarako Ikastolan laguntzen

- **Erref:** BER-351/041
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:25:34. **Bukatu:** 01:26:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Txomin Amasorrain-i buruz hitz egiten dute. Ikastolan asko lagundu zuen, itzulpenak egiten, kantak...

21. Euskarazko klaseak gurasoentzat Bergaran

- **Erref:** BER-351/047
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:33:34. **Bukatu:** 01:35:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

1975ean, Arrasateko CIME-ren ("Centro de Idiomas Modernos") bitartez, Bergarako Elementalean euskarazko klaseak eman zituzten Arantzazuk eta ikastolako beste irakasle batek. Ondoren, gau-eskolekin hasi ziren Bergarako ikastolan, baina ez ute gogoratzen nola sortu ziren, nahiz eta liskarrekin ibili ziren.

22. Bergarako gau-eskoletako irakasleak

- **Erref:** BER-351/050
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 01:38:34. **Bukatu:** 01:40:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

<p>Gau-eskoletan 15 bat irakaslek lan egiten zuten. Bakoitzak bere lana zeukan eta gauetan joaten ziren hara. AEK eta HABE sortu zirenean, gau-eskolak bukatu egin zirela diote baina, elkarriketaren ostean esan digutenez, AEK sortuta zegoen ordurako: dirudienez AEK-k bultzatu zituen gau-eskolak, nahiz eta beraiek modu autonomoan kudeatu.</p>

23. Lehenengo testuliburuak euskaraz

- **Erref:** BER-351/052
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 01:40:41. **Bukatu:** 01:42:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Saioka liburuak izan ziren ikastoletan euskaraz erabili ziren lehenengo testuliburuak. Proiektuen bitartez lantzen ziren gaiak. Gaztelaniaz zeuden liburuak era moldatu eta itzultzen zituzten.

24. Haurreskolak Antzuolan, Elgetan, Osintxun...

- **Erref:** BER-351/053
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 01:42:43. **Bukatu:** 01:45:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Antzuolan hasieran haur-eskola bakarrik zegoen eta gero 1.maila egitera Bergarara joaten ziren. Elgetako haur-eskolari buruz ere hitz egiten dute. Pakita izeneko laguntzaile bat zegoen bertan. Osintxuko ikastolak hasieran Elgoibarkoarekin zeukan harreman gehiago baina gero Bergarara hurbildu ziren. Osintxuko ikastolako irakasleak: Karmele Gisasola, Jaione Isazelaia...

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-12-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com